

Aleg. 54.

Sprawozdanie

komisyi gminnej o wniosku posła Fruchtmana dotyczącym uchwalenia ustawy gminnej dla większych miast kraju.

Wysoki Sejmie !

Na sesyi sejmowej roku 1886/7 posłowie Rozwadowski, Wasilewski i Fruchtman złożyli do łaski Marszałkowskiej trzy odrębne, samoistne wnioski, dążące do reformy ustawodawstwa gminnego i organizacji gmin w kraju naszym.

We wniosku posła Fruchtmana domagał się wnioskodawca między innymi także, aby Wydziałowi krajowemu polecono zbadać i poczynić wnioski, czy i o ile dla większych miast kraju nie należałoby uchwalić osobnej ustawy gminnej.

Załatwiając te wnioski Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. Stycznia 1887 polecił Wydziałowi krajowemu :

„I. Aby zbadał szczegółowo wyniki 20-letniej działalności samorządu gminnego w kraju naszym pod względem spełniania zadań administracji publicznej, ciężących na gminach w myśl §. 27. lit. b—n ustawy gminnej, oraz wpływających z t. z. poruczonego zakresu działania, niemniej pod względem sposobu pokrywania kosztów, z zarządem gminnym połączonych, i gospodarstwa gminnego w ogólności;

II. aby Wydział krajowy przedłożył w swoim czasie Wysokiemu Sejmowi wynik tych badań i na podstawie tego wyniku poczynił wnioski, czy i o ile przy zachowaniu zasady i przedmiotowego zakresu samorządu potrzebną jest reforma ustawodawstwa gminnego, mianowicie :

- a) czyby nie należało dla tych zadań administracji publicznej, którym gminy i obszary dworskie nie są w stanie poddać, wytworzyć lub dać możność wytworzenia takiej organizacji samorządnej, któraby przy szerszej, silniejszej podstawie pod względem obszaru, ludności i zasobów materialnych tym zadaniom sprostać mogła;
- b) czyby nie należało w ustawodawstwie gminnym, nie naruszając związku powiatowego — uwzględnić różnice zachodzące między potrzebami i zasobami materialnymi i intelektualnymi miast, a tymi samymi czynnikami po wsiach i miasteczkach;
- c) jakie byłyby przypuszczalne koszty zarządu przy zaprojektowanej ewentualnie reformie w porównaniu z obecnymi kosztami samorządu gminnego.“

Wykonując tę uchwałę Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy podjął badania wskazane na wielką skalę, a wynik swych badań przedstawił w publikacji pod tytułem „Materiały do reformy gminnej“ znajdującej się w rękach pp. Posłów.

Następnie zwołał Wydział krajowy liczną ankietę, której uchwały również Wysokiemu Sejmowi są znane.

Pomijając inne uchwały ankiety, zajmiemy się tu tylko jedną, odnoszącą się do sprawy będącej w ścisłym związku z przedmiotem niniejszego sprawozdania.

Otóż odnośnie do ustępu II. lit. b. uchwały Sejmowej z dnia 25. Stycznia 1887 ankietą jednogłośnie oświadczyła, że uważa za rzecz potrzebną, aby znaczniejsze miasta kraju naszego posiadały odmienną od reszty gmin organizację, a zatem, aby dla nich osobna ustawa gminna została uchwalona, wskazując zarazem zasady, na których ta nowa organizacja, ta nowa ustawa gminna oprzećby się miała.

Idąc tedy za uchwałą Sejmu i za zdaniem ankiety, Wydział krajowy wypracował projekt nowej ustawy gminnej dla 29 miast i przedłożył ten projekt Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem swoim z dnia 18. Listopada 1887 L. W. 56.506/87. Projekt ten przekazany komisji gminnej, był przedmiotem sumiennych i wyczerpujących obrad w tejże komisji, a gdy ona dla krótkości sesji Sejmowej roku 1887/8 pracy swojej dokończyć nie mogła, okoliczność zaś, że owa sesja Sejmowa nie została zamkniętą lecz odroczoną, zbudziła nadzieję, że po ponownem zebraniu się odroczonego Sejmu można będzie pracy dokończyć, komisja gminna wybrała z grona swego podkomitet z trzech członków złożony, który projekt opracować i komisji swój elaborat przedłożyć miał.

Podkomitet wywiązał się ze swego zadania i przedłożył zaraz po zebraniu się Wysokiego Sejmu dnia 10. Września b. r. komisji zupełnie wykończony projekt do ustawy gminnej dla miast.

Niestety nie długo dozwolonem było owej komisji gminnej zajmować się tą sprawą, bo zamknięcie sesji sejmowej na dniu 14. b. m. położyło kres wszelkim jej pracom, a projekt do ustawy gminnej dla większych miast, który w czasie krótkiego, bo tylko 5-dniowego trwania odroczonej sesji żadną miarą wszystkich regulaminem przepisanych form traktowania przejść nie mógł — pozostał niezakończony.

Aby praca komisji gminnej minionej sesji sejmowej i podkomitetu tej komisji nie poszła na marne, poseł Fruchtmann złożył w bieżącej już sesji do łaski Marszałkowskiej jako wniosek samoistny projekt do ustawy gminnej dla większych miast przez wyżwspomniany podkomitet wypracowany, poczyniwszy w nim tylko te zmiany, jakie wskazały cenne uwagi i uchwały wiecu miejskiego, który w dniach 15., 16. i 17. b. m. we Lwowie obradował, i którego poważne i wyczerpujące dyskusje nad tym projektem w sekcji III. wiecu przeprowadzone — wszelkiego uznania są godne.

Ten to projekt przez podkomitet byleż Sejmowej komisji gminnej wypracowany, uchwałami wiecu miejskiego po części zreformowany, a przez posła Fruchtmanna Wysokiemu Sejmowi przedłożony, przekazany został obecnej komisji gminnej, która bezzwłocznie do zbadania projektu przystąpiła i niniejszem wynik swej pracy Wysokiemu Sejmowi przedkłada.

Komisja gminna podziela w zupełności zapatrywanie wszystkich czynników, które dotąd zdania swoje w tym względzie objawić były w możności, — że większe miasta nasze, które są i być powinny ogniskami oświaty, przemysłu i handlu, które są siedzibami licznie nagromadzonej inteligencji, posiadają znaczny majątek własny i rozporządzają znakomitą siłą podatkową, — że miasta te dla prawidłowego rozwoju swego potrzebują innej zupełnie organizacji wewnętrznej aniżeli gminy wiejskie a nawet gminy małomiejskie, które nie wiele od wsi się różnią.

Dotychczas obowiązująca ustawa gminna nadana została dla wszystkich gmin kraju z wyjątkiem jedynie Lwowa i Krakowa, obowiązuje ona zarówno miasta jak Tarnów, Przemyśl, Brody, Tarnopol, Stanisławów i t. d. jak i najmniejszą wioskę z kilkunastu osad złożoną, nadaje te same prawa i nakłada te same obowiązki społeczeństwu miast i wsi. Wątpić nie można że ustawa taka dla wszystkich dobrą być nie może.

To też badania Wydziału krajowego wykazały, że rozwój wewnętrzny i gospodarka naszych miast nie wszędzie i nie zawsze są prawidłowe, wszędzie prawie wiele pozostawia do życzenia, a zatem komisya przyszła musiała do konkluzji, że ogólna ustawa gminna potrzeb miast nie zaspakaja.

Przekonanie to wzmocnionem zostało symptomatem bardzo poważnym, a nim są liczne rozwiązywania rad miejskich w ostatnich czasach, owa *ultima ratio* rządów konstytucyjnych, które jednak u nas niestety inny charakter przybrały, bo przez sztuczne przedłużenie *interregni* rozwiązaniem Rady wywołanego, środek ten — z apelacyi do wyborców — stał się wzięciem miast pod kuratelę.

Jeżeli takie drastyczne środki okazały się potrzebnymi i nieuniknionymi, to niezawodnie organizacya miast musi być wadliwą.

A ponieważ miasta w każdym społeczeństwie stanowią czynnik nader ważny, a bez nich o prawidłowym i harmonijnym rozwoju całego społeczeństwa mowy być nie może, Wysoki Sejm z tem większą czujnością o potrzeby miast dbać i zaspakajać je powinien, o ile to leży w mocy Sejmu.

Miasta, które projektowana ustawa obowiązywać ma, wydają rocznie na cele swego społeczeństwa, a zatem na cele dobra publicznego około półtrzecia miliona, a posiadają własny majątek około 18,000.000 zł. wynoszący.

Jeżeliśmy się zatem przekonali, iż dotychczasowa ustawa nie wystarcza na zabezpieczenie prawidłowego rozwoju i prawidłowej gospodarki tych miast, to z poprawą tej ustawy jak najbardziej spieszyć należy.

Przystępując tedy do badania samego projektu, komisya powiedziała sobie przede wszystkim, że nowa ustawa w niczem nie powinna ścieśniać lub krępować samorządu miast, który im dotąd obowiązująca ustawa w tak szerokiej mierze nadała i do którego miasta już się przyzwyczaiły. Miasta, które nowej ustawie mają podlegać, posiadają dostateczny zasób inteligencji i środków materyalnych, aby z praw samorządu bez szkody dla dobra publicznego korzystać i zadaniom samorządu sprostać mogły.

Zupełny samorząd przy dobrej organizacyi gminy najłatwiej potrafi wzbudzić ówego ducha obywatelskiego,ową ofiarność i chęć bezinteresownego służenia sprawie publicznej, które w naszych stosunkach bardziej są potrzebne jak gdziekolwiek.

Projekt obecnie przedłożony przestrzegał tej zasady, jak najściślej i zostawia gminie miejskiej w jej sprawach zupełny samorząd. Dla tego też w obecnym projekcie pominięte zostały przepisy pierwotnego projektu Wydziału krajowego, które wymagały zatwierdzenia niektórych uchwał Rady miejskiej przez Wydział krajowy, jak w §§. 3., 12., 21., 23., 32. i 68. owego projektu.

Samorząd taki jednak nie tylko nie wyklucza wzajemnej kontroli władz miejskich i kontroli władz wyższych, ale owszem tem większej kontroli wymaga, im szerszy jest samorząd.

Komisya starała się wzajemną kontrolę władz miejskich wzmocnić, obostrzyć i sprowadzić na należyte tory, zostawia zaś nienaruszone dotychczasowe ogólne zasadnicze przepisy co do kontroli władz wyższych, umieszczając tylko niektóre przepisy mające ułatwić i umożliwić wyższym władzom wykonywanie kontroli, (jak n. p. przedkładanie regulaminów, budżetów,

zamknąć rachunków, inwentarzy, odpisów sprawozdań miejskich komisij kontrolujących i t. p. Wydziałowi krajowemu do wiadomości). Komisya sądzi, że wskutek tego wyższa władza, mając zawsze obraz gospodarki miejskiej przed oczyma, skuteczniej niż dotąd kontrolę będzie mogła prowadzić.

Zgodnie z projektem Wydziału krajowego, projekt niniejszy oznacza wprawdzie okres wyborczy jak dotąd było na lat 6, lecz odmiennie od obowiązującej obecnie ustawy gminnej wprowadza tę innowację, że co trzy lata połowa radnych i zastępców ustępuje i nowe wybory w ich miejsce się przeprowadza. Przez to będzie utrzymywaną ciągłość prac i znajomość spraw w łonie Rady miejskiej, nigdy nie zajdzie wypadek aby przyszła do steru całkiem nowa Rada nie obznajomiona ze sprawami miejskimi, a obok tego co 3 lata Rada w połowie odnowiona, nowe otrzyma żywioły, które świeże wprowadzą życie i nie dopuszczają do zabagnienia spraw; z drugiej strony wyborcy przystępując co trzy lata do urny wyborczej, nie tracą czucia ze swoją reprezentacją i interesu dla spraw miejskich.

Tak wybrana Rada jest jedyną reprezentacją miasta i samodzielnie zawiaduje jego sprawami; Magistrat zaś jest tylko organem wykonawczym Rady i władzą miejscową przez Radę ustanowioną.

Dla tego w projekcie niniejszym wyraźnie wypowiedziano, że tylko Rada miejska gminę reprezentuje.

Jednakowoż Rada cała jako ciało zbiorowe, nie powinna i nie może zająć się sama wykonywaniem swoich uchwał, — w tym celu ustanowiony jest Magistrat, jako władza wykonawcza Rady.

Władza wykonawcza musi być sprężystą, niezawisłą i odpowiedzialną.

Jednym z najgłówniejszych zadań projektu było tedy oznaczyć organizację Magistratu, i jaknajściślej i dokładnie ustanowić granicę między zakresem działania Rady miejskiej, jako władzy uchwalającej i nadzorującej, a Magistratem jako władzą wykonawczą.

Co do organizacji Magistratu projekt pierwotny Wydziału krajowego starał się czynić władzę wykonawczą zupełnie samoistną i niezawisłą, tak aby Magistrat, jakkolwiek przez Radę gminną wybrany, nawet co do tego wyboru był niezawisłym od urzędującej z nim Rady, albowiem projekt Wydziału krajowego ustanawia dłuższy peryod wyborczy dla Magistratu niż dla Rady, wskutek czego razem z Radą urzędowałby w regule Magistrat przez inną Radę wybrany.

Nowość ta wywołała silną opozycję w miastach, których ustawa się tyczy. I komisya sądzi, że Wydział krajowy w tym względzie mając na oku wzór dobrej zresztą organizacji miast pruskich — szedł za daleko.

Rada miejska jako źródło wszelkiej władzy w mieście, powinna sobie sama wybrać swoją władzę wykonawczą, ułatwia się przez to tak konieczną potrzebą kontrolę i unika się starć między władzami miejskimi, które inaczej byłyby nieuniknione.

W obec zasady, że Rada sobie sama władzę wykonawczą wybiera, odpada potrzeba wybierania osobnego przewodniczącego dla Rady i osobnego dla Magistratu.

Obawiając się starć między tymi, jak ich nazwano, dwoma burmistrzami, owe postanowienie projektu Wydziału krajowego, komisya usunęła.

W dalszej konsekwencji chcąc utrzymać łączność organiczną między Radą miejską i władzą wykonawczą, komisya odmiennie od projektu Wydziału krajowego umieściła w projekcie postanowienie, że zastępca burmistrza i asesorowie tylko z grona Rady miejskiej wybierani być mogą.

Jedynie co do burmistrza stanowi projekt niniejszy wyjątek, zezwalając na wybór burmistrza także z po za grona Rady, byleby wybrany posiadał bierne prawo wyboru do Rady miejskiej.

Postanowienie to na znaczną natrafiło opozycję w łonie komisji; i wiec miejski także oświadczył się przeciw temu. Pomimo tego komisja nie mogła się zdecydować na odstąpienie od tej zasady.

Burmistrz jako kierownik Rady i Magistratu a w przeważnie większej części służby miejskiej, a uosobiona indywidualna władza wykonawcza, jest bezsprzecznie najważniejszym czynnikiem w całej organizacji miejskiej.

Od trafnego i odpowiedniego wyboru burmistrza zależy, czy i w jakim kierunku cała organizacja fungować będzie. Dlatego przy wyborze burmistrza szerokie pole i wielką swobodę zostawić należy.

Wiadomo powszechnie, że po miastach odbywają się wybory często, pod hasłem pewnej osobistości na burmistrza przeznaczonej. Wiadomo także, że przy wyborach w ogóle namiętności, osobistości i najrozmaitsze praktyki wielką odgrywają rolę, zaś miasta w tym względzie wyjątku nie stanowią, że zatem wynik wyborów nie zawsze uważać można jako istotny, wynik woli większości wyborców, zwłaszcza przy wyborach gminnych, gdzie nie potrzeba absolutnej większości głosów, a czasem radni, zwłaszcza w I-szem kole wyborczym, kilku lub kilkunastu głosami bywają wybierani. W skutek tego często się zdarza, że pewna partya mając upatrzonogo burmistrza, stara się wszelkimi siłami zapobiedz wyborowi ludzi, mogących mieć pretensję do burmistrzostwa i przez to usunąć współzawodników swojego kandydata.

Jeżeli zaś burmistrz z poza grona Rady wybrany być może, to takie agitacje tracą wszelką rację, i najgodniejszym obywatelom otwarta będzie droga do krzesła radzieckiego. Zaznaczają przeciwnicy, że jeżeli większość wyborców kogoś nawet do Rady wybrać nie chciała, to zapewne i na burmistrza sobie go nie życzy, a zatem takiego burmistrza większości wyborców wbrew ich woli narzucić nie można. Argument ten jednak komisji przekonać nie mógł. Komisja wie bardzo dobrze, że w życiu konstytucyjnym zawsze i wszędzie większość rozstrzygać musi, i że większość tę zawsze tylko według przepisów ustawy obliczyć trzeba, choćby wtedy większość ta była tylko fikcją prawną. Od tej zasady odstępować nie można.

Lecz w naszym wypadku nie stojemy w sprzeczności z objawioną we formie prawnej wolą większości wyborców. Wyborcy wypowiadają, że tego a tego chcą mieć jako Radnego, ale nie mówią, że tego lub owego nie chcą mieć burmistrzem.

Owszem jeżeli Rada wybiera burmistrza z poza grona swego, twierdzić można, że i to woli wyborców odpowiada. Bo jeżeli prawdą jest, że większość wyborców wybrała Radę miejską, to przypuścić trzeba i to, że Rada lub jej większość zgodną jest w zapatrywaniach i życzeniach z większością wyborców, a zatem wybór burmistrza odpowiada życzeniom wyborców.

Uwzględnić należy i to, że kandydat burmistrzowski należąc do inteligencji kandyduje zwykle w I-ém kole, a tam gdzie liczba wyborców bardzo mała — najłatwiej przepaść. Jakże tu z góry orzec, że ten który przepadł w pierwszym kole nie jest miłym wyborem 2 i 3 koła.

Jest przeto pożądanem, aby Rada wybierając burmistrza mogła wybierać między najlepszymi obywatelami miasta, bez względu na wynik wyborów do Rady miejskiej.

Potrzeba takiej swobody Rady miejskiej w wyborze burmistrza występuje często bardzo jaskrawo, gdy chodzi o wybór uzupełniający, a Rada w skutek agitacji wyborczych tu wyżej opisanych, nie posiada już w swoim gronie członka, któryby chciał lub mógł być burmistrzem.

Ustanowiwszy w ten sposób skład Magistratu, projekt niniejszy różni się co do wewnętrznej organizacji magistratu znacznie od projektu Wydziału krajowego i od obecnie obowiązującej ustawy gminnej.

Projekt Wydziału krajowego przepisuje, aby Magistrat we wszystkich sprawach był władzą wykonawczą Rady miejskiej, i we wszystkich sprawach obradował kolegialnie.

Z uwagi, że władza wykonawcza winna być sprężystą, szybką i przede wszystkim odpowiedzialną, komisya w swoim projekcie przekazuje wszystkie czynności władzy wykonawczej z wyjątkiem spraw §. 59 objętych indywidualnej władzy burmistrza i jego za to czyni odpowiedzialnym. W tych sprawach Magistrat jest tylko organem doradczym i wykonawczym burmistrza, i tylko w sprawach §. 59. urzęduje Magistrat kolegialnie. Komisya starała się w swoim projekcie jasno i dokładnie określić granice między zakresem działania Rady miejskiej i zakresem władzy wykonawczej t. j. burmistrza i Magistratu.

Komisya starała się nareszcie uprościć ile możności tok instancyi i rozszerzyć prawo burmistrza do zawieszenia uchwał także na wypadki, jeżeli sądzi, że uchwała Rady miejskiej dla gminy jest szkodliwą, i umieściła w §. 113 kautele dla zapobieżenia złym skutkom rozwiązania Rady miejskiej.

Zastanawiając się nad tem, dla których miast nowa ustawa ma być obowiązującą, komisya uwzględniła stan majątkowy, siłę podatkową, liczbę ludności, zastęp inteligencji i przemysł lub handel każdego miasta i wybrała te, o których sądziła, że ze względu na wszystkie te czynniki najbardziej nowej organizacyi potrzebują i jej poddać potrafią.

Uchwaliwszy projekt do ustawy gminnej dla miast, komisya nie mogła sobie zataić, że dla osiągnięcia dobrych rezultatów organizacyi potrzeba dobrej ordynacyi wyborczej. Że terażniejsza ordynacya wyborcza nie ze wszystkim jest odpowiednią i reformy wymaga, to rzecz powszechnie wiadoma i wnioskodawca p. Fruchtman przy pierwszym czytaniu swego wniosku to wykazał. Do reformy ordynacyi wyborczej jednak potrzebne są obszerne materiały, które, jak komisyi wiadomo, Wydział krajowy zbiera i przygotowuje, ale pracy tej jeszcze nie ukończył. Dla tego komisya przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały rezolucyą tu niżej umieszczoną.

Komisya gminna wnosi tedy:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę gminną dla miast w tej ustawie wymienionych.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wypracował ordynacyę wyborczą dla większych miast nową ustawą gminną objętych i wnioski swoje na przyszłej sesyi Sejmowi przedłożył“.

Lwów, dnia 26. Września 1888.

Przewodniczący:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Fruchtman.

U s t a w a

z dnia
 zaprowadzająca ustawę gminną dla miast: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Jaworów, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Trembowla, Wadowice, Wieliczka, Złoczów, Żółkiew.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Załączona ./- ustawa gminna obowiązywać będzie miasta: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Jaworów, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Trembowla, Wadowice, Wieliczka, Złoczów, Żółkiew.

Art. II.

Ustawa gminna tu załączona wejdzie w wykonanie po upływie sześciu miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

Art. III.

Ordynacya wyborcza dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866 Nr. 19 Dz. u. kraj. wraz z ustawą z dnia 19. Listopada 1868 L. 30 Dz. u. kr. obowiązywać będzie i nadal miasta w art. I. wymienione, jednak z następującemi zmianami:

- a) każde koło wyborcze bez względu na liczbę wyborców w nim głosujących, wybiera 12 radnych i 6 zastępców (§. 15 ord. wyb. dla gmin);
- b) tylko członek rady miejskiej może być obranym zastępcą burmistrza lub asesorem; burmistrza wybrać można także z po za grona Rady miejskiej (§. 35 ord. wyb.);
- c) §. 40 ordynacyi wyborczej dla gmin przestaje obowiązywać miasta w art. I. wymienione;

- d) wszędzie gdzie w ordynacyi wyborczej dla gmin mowa o naczelniku gminy lub zwierzchności gminnej, rozumieć przez to należy burmistrza, względnie Magistrat.

Art. IV.

Zaraz po wejściu w wykonanie załączonej ustawy, we wszystkich miastach w artykule I. wymienionych, nowe wybory do Rady miejskiej i Magistratu przeprowadzone być mają.

Art. V.

Aż do ukonstytuowania się nowych Rad miejskich, w myśl załączonej ustawy wybranych, urzędować będą dotychczasowe reprezentacye gminne, na podstawie obecnie obowiązującej ustawy gminnej.

Art. VI.

Z dniem ukonstytuowania się nowych Rad miejskich, przestaje ustawa gminna z dnia 12. Sierpnia 1866 obowiązywać w miastach w art. I. wymienionych.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie w ogólności.

§. 1.

Każde miasto niniejszej ustawie podlegające stanowi w dotychczasowych granicach swoich osobną gminę miejską.

Zmiana granic.

§. 2.

Zmiana granic miasta nastąpić może tylko za uchwałą Rady miejskiej. Uchwała taka do swej ważności wymaga potwierdzenia Rady powiatowej, które udzielone być może tylko za poprzednim oświadczeniem politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

DZIAŁ II.

O członkach gminy.

Członkowie gminy i obcy.

§. 3.

Członkami gminy są:

- a) Przynależni do gminy, t. j. osoby mające w gminie prawo przynależności;
- b) uczestnicy, t. j. osoby nie mające w gminie prawa przynależności, jeżeli w granicach gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samostannie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy także korporacje, stowarzyszenia, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcemi.

Przynależność do gminy.

§. 4.

Stosunki przynależności do gminy określone są ustawą z dnia 3. grudnia 1863. L. 105 Dz. pr. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę, nie przewyższającą sumy 50 zł.

Obywatele miejscy i honorowi.

§. 5.

Obywatelami miejskimi są ci, którym gmina miejska prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo miejskie tylko przynależnym do gminy nadawanem być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy miejskie mogą w uznaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom, będącym obywatelami Państwa austriackiego.

Prawa i obowiązki członków gminy

§. 6.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy. Przynależni do gminy mają nadto w razie zubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia, stosownie do ustawy z dnia 3. grudnia 1863. L. 105 Dz. pr. p. Obywatelom miejskim zastrzega się prawo do udziału w fundacjach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

Prawo pobytu w gminie.

§. 7.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykażą, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronić pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni jak i mieszkający z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczególności praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy, lub całym klasom mieszkańców.

DZIAŁ III.

O reprezentacji gminnej.

§. 9.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada miejska.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Magistrat.

Na czele Rady i Magistratu stoi burmistrz.

A. Rada miejska.

Skład Rady miejskiej.

§. 10.

Rada miejska składa się z 36 radnych, wybranych przez członków gminy, czynne prawo wyboru mających.

Do zastępowania radnych ubytych lub nie mogących brać udziału w czynnościach Rady, wybrani będą równocześnie zastępcy w liczbie 18.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacya wyborcza.

§. 11.

Radni i zastępcy pełnią swoje obowiązki bezpłatnie. Wstępując do Rady, składają do rąk burmistrza przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

Peryod wyborczy.

§. 12.

Radni i zastępcy wybierani będą na lat 6. Co trzy lata jednak ustępuje połowa radnych i zastępców z każdego koła wyborczego, a w miejsce ustępujących wybrani będą nowi radni i zastępcy.

Po upływie trzech lat od pierwszego wyboru po wejściu w życie niniejszej ustawy dokonanego, tudzież po upływie trzech lat od wyboru rady miejskiej, dokonanego skutkiem rozwiązania rady (§. 113), losowanie oznaczy tych radnych i zastępców, którzy mają ustąpić. Burmistrz losowaniu nie podlega.

Na przyszłość zaś ustępować będą ci radni i zastępcy, którzy już przez lat 6 ten urząd sprawowali.

Ustępujący radni i zastępcy urzędować będą aż do przeprowadzenia nowego wyboru.

Ustępujący radni i zastępcy mogą być ponownie wybrani.

Wybór uzupełniający.

§. 13.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła rada miejska do grona swego na wniosek

burmistrza zastępcę z tego samego koła wyborczego, z którego radny ubył. Z pomiędzy zastępców ten będzie powołany, który przy wyborze największą ilość głosów otrzymał.

W razie równości głosów rozstrzyga los.

Jeżeli radny dłużej niż przez trzy miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada miejska w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady miejskiej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tylu radnych ubył, iżby liczby radnych z jednego koła wyborczego nawet przez powołanie wszystkich z tego koła zastępców uzupełnić nie można, będzie bezzwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający z tegoż koła wyborczego.

Radni i zastępcy, w wyborze uzupełniającym wybrani, urzędować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsce zostali wybrani.

B. Magistrat.

Skład Magistratu.

§. 14.

Magistrat składa się z Burmistrza, jego zastępcy i trzech asesorów.

Płaca członków Magistratu.

§. 15.

Burmistrz, jego zastępca i jeden asesor otrzymują stałe wynagrodzenie z funduszków miejskich.

Minimum tego wynagrodzenia oznaczy Wydział krajowy dla każdego z miast tej ustawie podlegających, po wysłuchaniu Rad miejskich. Burmistrzowi, jego zastępcy i płatnemu asesorowi nie wolno zrzec się swojego wynagrodzenia ani w całości ani częściowo.

Wybór Magistratu.

§. 16.

Burmistrza, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada miejska, a to burmistrza z grona swego lub z po za swego grona, zastępcę burmistrza i asesorów tylko z grona swego.

Burmistrz, z po za grona Rady miejskiej wybrany, musi mieć prawo obieralności do Rady miejskiej. Burmistrz obrany będzie na lat sześć, zastępca burmistrza i asesorowie na czas trwania ich mandatu do Rady miejskiej.

Wybór uzupełniający.

§. 17.

W razie opróżnienia posady burmistrza, jego zastępcy lub asesora w ciągu okresu wyborczego, Rada miejska dokona w jego

miejsce nowego wyboru najdalej do dnia 14. Tak wybrany burmistrz, zastępca burmistrza lub asesor urzędować będzie do końca sześćdziesiątego swego poprzednika. Gdyby jednak mandat do Rady miejskiej nowo obranego zastępcy burmistrza lub asesora zgasł przed upływem tego sześćdziesiątego, urzędować będzie tylko do końca swego mandatu do Rady miejskiej.

Przyrzeczenie.

§. 18.

Burmistrz, jego zastępca i asesorowie winni przy objęciu urzędu w obecności delegata Wydziału Rady powiatowej i wobec Rady miejskiej złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego delegata w miejsce przysięgi przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegają będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

§. 19.

Rada miejska może uchwalić większą liczbę niepłatnych asesorów, aniżeli w §. 14. ustanowiono, jednak nie więcej jak 5.

C. Postanowienia ogólne.

Ustąpienie z posady.

§. 20.

Za przyzwoleniem Rady miejskiej może burmistrz, asesor, radny lub zastępca urząd swój złożyć.

Burmistrz, asesor, radny lub zastępca traci swój urząd, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralność była wykluczyła, lub jeżeli się do innej gminy przesiedla.

Jeżeli burmistrz, asesor, radny lub zastępca popadnie w śledztwo sądowe z powodu zbrodni, przekroczenia lub przestępstwa z chciwości popełnionego, lub jednego z przekroczeń w §. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej wskazanych — lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony zostanie, wtedy nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne lub krydalne.

Jeżeli radny lub zastępca wchodzi w stosunki prawne z gminą jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki ztąd wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 21.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy winien przyjąć wybór, bądź na członka Rady miejskiej lub też zastępcę, bądź na niepłatnego asesora. Prawo wymówienia się od przy-

jęcia wyboru, lub też od dalszego sprawowania urzędu służy tylko:

- a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;
- b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;
- c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostającym;
- d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;
- e) tym, którzy przez cały jeden okres wyborczy piastowali posadę w Magistracie, jednak tylko na okres bezpośrednio następujący;
- f) tym, którym ułomności fizyczne lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;
- g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia corocznie często lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;
- h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli.

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wyboru, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada miejska aż do wysokości 50 zł. w. a. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Kara pieniężna wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich.

DZIAŁ IV.

O zakresie działania gminy.

Rozdział I.

O zakresie działania gminy w ogóle.

§. 22.

Zakres działania gminy jest:

- a) własny, i
- b) poruczony.

Własny zakres działania.

§. 23.

Własny zakres działania, t. j. zakres, w którym gmina z zachowaniem ustaw samodzielnie zarządza i rozporządza może, obejmuje w ogóle wszystko, co bezpośrednio dotyczy interesu gminy i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonym być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu działania gminy w szczególności:

- a) wolny zarząd majątkiem gminnym i załatwianie spraw, odnoszących się do związku gminy;
- b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;
- c) staranie o zakładanie i utrzymanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów, niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i wodach;
- d) policja polowa;
- e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;
- f) policja zdrowia;
- g) policja nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej;
- h) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną;
- i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;
- k) policja ogniowa, policja budownictwa, wykonywanie przepisów porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowy;
- l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminy utrzymywane i na szkoły ludowe, staranie o zakładanie, uposażenie i utrzymywanie szkół ludowych, z uwzględnieniem istniejących jeszcze patronatów szkolnych i przepisów konkurencyi do szkół;
- m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;
- n) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacyi.

Z wyższych względów państwa mogą pewne czynności policji miejscowej w pojedynczych miastach w drodze ustawy krajowej przekazane być osobnym organom rządowym.

Poruczony zakres działania.

§. 24.

Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi.

Rozdział II.

O zakresie działania Rady miejskiej.

§. 25.

Rada miejska jest w sprawach gminnych władzą uchwalającą i nadzorującą.

Władza wykonawcza jej nie służy.

Rada miejska zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, wydaje w granicach ustawami oznaczonych imieniem gminy postanowienia obowiązujące i uchwała sposób ich wykonania. Ona jest władzą zwierzchnią miasta we wszystkich

sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 26.

Rada miejska obraduje i uchwała o wszystkich sprawach gminy, jej majątku, dobra lub zakładów.

W szczególności należy do zakresu działania Rady miejskiej:

- a) zmiana granic miasta (§. 2);
- b) ustanawianie zasad zarządu, tudzież sposobu użytkowania majątku i dobra gminy i zakładów gminnych;
- c) sprawy należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, które Rada miejska osobną uchwałą sobie zastrzegła (§. 27).
- d) nabywanie lub pozbywanie nieruchomości lub praw, według ustaw za nieruchomości uważanych, obciążanie majątku gminy, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;
- e) stawianie kosztem gminy nowych budowli, przekształcanie lub znoszenie istniejących, tudzież inne przedsiębiorstwa nakładem gminy wykonać się mające;
- f) zaprowadzenie nowych zakładów gminnych lub zwiniecie istniejących;
- g) zawieranie, rozwiązywanie, zmiany kontraktów najmu i dzierżaw;
- h) uchwalanie budżetu rocznego, wydatków budżetem nieprzewidzianych i kredytów dodatkowych, przyzwalanie na przenoszenie uchwalonych kredytów z jednej rubryki do drugiej, uchwalanie wszelkich zmian w budżecie, staranie się o pokrycie niedoboru, uchwalanie dodatków do podatków, opłat, prestacyj i usług i oznaczenie dziennych cen takich prestacyj i robót;
- i) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;
- k) przyzwalanie na rozpoczęcie spraw prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzanie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;
- l) zatwierdzanie wyników wszelkich licytacji;
- m) wybór burmistrza, jego zastępcy i asesorów;
- n) uchwalanie etatu i płac urzędników i służb gminnych, jako też instrukcyj służbowych i statutu emerytalnego dla tychże;
- o) wyznaczanie wynagrodzenia dla burmistrza, jego zastępcy i płatnego asesora;
- p) mianowanie i oddalanie urzędników i wymiar emerytury dla nich — na wniosek burmistrza.
- q) nadzór i kontrola nad czynnościami burmistrza i magistratu;
- r) nadawanie prawa przynależności do gminy, i obywatelstwa miejskiego i honorowego; ustanawianie opłat za nadawanie prawa przynależności i obywatelstwa miejskiego;

- s) wykonywanie służącego gminie prawa patronatu, lub prezentowania, rozdawanie miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając prawom na różnicy wyznań opartym;
- t) wybór mężów zaufania do jednania stron;
- u) uchwalanie regulaminu dla własnych czynności;
- v) udzielanie zdania swego władzom wyższym na ich żądanie;
- w) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom burmistrza i Magistratu.

Zwyczajny zarząd majątkiem.

§. 27.

Zwyczajny zarząd majątkiem nie należy do zakresu działania Rady miejskiej, lecz Rada może poszczególne sprawy tego zarządu na wniosek lub po wysłuchaniu Magistratu swojej uchwale zastrzedz.

Etat urzędników i służ.

§. 28.

Etat urzędników i służ, ich płace, instrukcję służbową i statut emerytalny uchwała Rada miejska na wniosek lub po wysłuchaniu Burmistrza.

W każdym mieście co najmniej następujące posady mają być ustanowione: sekretarza, rachmistrza, kasyera, lekarza, budowniczego i inspektora policyi. Rachmistrz jest zarazem kontrolorem, jeżeli Rada miejska osobnej posady kontrolora nie ustanowi.

Nadzorowanie Magistratu.

§. 29.

Rada miejska ma prawo i obowiązek urzędowanie burmistrza i Magistratu ciągle nadzorować.

Nadzór ten wykonywa Rada miejska za pomocą jednej lub kilku komisji z grona swego wybieranych, które obowiązane będą o każdej dostrzeżonej nieprawidłowości lub wadliwości w urzędowaniu burmistrza lub Magistratu bezzwłocznie Radę miejską zawiadomić i poczynić wnioski o usunięcie złego, zaś po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Radzie miejskiej sprawozdanie o swoich czynnościach z wnioskami, jakie uznają za stosowne. Skoro Rada miejska przekona się o nieprawidłowościach lub wadliwościach, winna się postarać o bezzwłoczne ich usunięcie, a gdyby to nie odniosło skutku, donieść o tem Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

Dla komisji kontrolujących uchwali Rada miejska osobne instrukcje i przedłoży je Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału powiatowego, do wiadomości.

Burmistrz winien najdalej do dni 30 po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału powiatowego odpisy sprawozdań komisji kontrolujących o ubiegłym roku, jako też odpis uchwał Rady miejskiej na podstawie tych sprawozdań zapadłych, lub donieść w tym terminie o zachodzących przeszkodach.

Rada miejska może także ustanowić osobne komisye do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, tudzież do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisyj Rada miejska powołać może mężów zaufania z poza grona swego.

Ani komisye kontrolujące ani specjalne komisye w myśl niniejszego paragrafu ustanowione, władzy wykonawczej nie mają, a zatem ani same nie zarządzić ani Magistratowi poleceń wydawać nie mogą.

Rewizya kasy.

§. 30.

Rada miejska winna wybrać osobną komisję, której obowiązkiem będzie przynajmniej cztery razy do roku przedsięwziąć rewizję kasy miejskiej i kas zakładów i funduszków pod zarządem gminy zostających i o każdej rewizyi Radzie miejskiej zdać sprawę.

Sprawy policji miejscowej.

§. 31.

O ile sprawowanie policji miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada w granicach ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy co do policji miejscowej i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 50 zł., lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do 10 dni.

Uchwały takie Rada miejska powziąć może tylko na wnioski lub po wysłuchaniu Magistratu.

§. 32.

Rada winna uchwalać środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urzędzeń policji miejscowej i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbanie w tej mierze, pochodzące z jej winy.

Odpowiedzialność gminy.

§. 33.

Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków względem policji miejscowej na niej ciężących, winna gmina poniesioną szkodę wynagrodzić. W szczególności obowiązana jest gmina wynagrodzić szkodę wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny, przy zbiegowisku doko-

nany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytanym, a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temu gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody wyda polityczna władza powiatowa za poprzedniem wysłuchaniem Wydziału powiatowego.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się między gminą a poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

Zaopatrywanie ubogich.

§. 34.

Rada miejska winna czuwać nad tem aby ubodzy według ustaw zaopatrzeni byli. Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczały, Rada postara się o potrzebne środki i oznaczy sposób ich użycia.

Udzielanie zdania.

§. 35.

Na żądanie władz rządowych lub autonomicznych winna Rada miejska udzielać im swojego zdania.

Rozstrzyganie zażaleń.

§. 36.

Rada miejska rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom burmistrza i Magistratu w sprawach, dotyczących się majątku i dobra gminnego lub zakładów gminnych, nie mniej w tych sprawach, w których burmistrz lub Magistrat tylko uchwały Rady miejskiej wykonywa.

We wszystkich innych sprawach własnego zakresu działania rozstrzyganie rekursów przeciw postanowieniom burmistrza lub Magistratu należy do Wydziału powiatowego, zaś w sprawach poruczonego zakresu działania do politycznej władzy powiatowej.

Regulamin.

§. 37.

Rada miejska winna uchwalić regulamin dla własnych czynności i przedłożyć go za pośrednictwem Wydziału powiatowego Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Zwoływanie Rady.

§. 38.

Rada miejska zbiera się na posiedzenie, ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej zaś raz na miesiąc. Burmistrz lub jego zastępca zwołuje Radę na posiedzenie. Każde posiedzenie, które

nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne, a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Burmistrz musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, polityczna władza powiatowa, albo też Wydział krajowy lub Wydział powiatowy.

O nastąpić mającemu posiedzeniu burmistrz w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

Komplet do uchwał.

§. 39.

Rada miejska nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna.

Do uchwały ustanawiającej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebną jest obecność dwóch trzecich części radnych.

Jeżeli na posiedzeniu nie zbierze się ilość radnych, potrzebna do powzięcia uchwał, winien burmistrz najdalej do 3 dni zwołać Radę powtórnie i zarazem zawezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swojej nieobecności, winien burmistrz nałożyć karę pieniężną aż do wysokości 10 zł. Przeciw takiemu orzeczeniu służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Grzywnę tę ściągnie Magistrat.

Radnego lub zastępcę, który bez usprawiedliwienia się na trzech po sobie następujących posiedzeniach się nie jawi, może Rada miejska na czas oznaczony lub też na cały w toku będący peryod wyborczy od udziału w obradach i uchwałach Rady wykluczyć. Przeciw tej uchwale służy wykluczonemu rekurs do Wydziału powiatowego.

Przeszkody uczestnictwa w obradach.

§. 40.

Członek Magistratu lub Rady miejskiej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego urzędowania, jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych; winien jednak na żądanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych wyjaśnień

§. 41.

Członkowie magistratu są obowiązani być obecnymi na każdym posiedzeniu Rady i mogą w każdym czasie głos zabrać. W głosowaniu przy sprawdzaniu rachunków i udzielaniu Magistratowi absolutorium nigdy udziału brać nie mogą.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 42.

Na posiedzeniach Rady miejskiej przewodniczy burmistrz, a w razie przeszkody jego zastępca.

Burmistrz, a w razie przeszkody jego zastępca, zwołuje Radę, zagaja i zamyka posiedzenie, układa porządek dzienny, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Sekretarz Rady.

§. 43.

Rada miejska wybiera sekretarza swojego bądź z grona swego, bądź z pomiędzy urzędników gminy.

Warunki ważności uchwał.

§. 44.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. W innych wypadkach przewodniczący nie głosuje z wyjątkiem wyborów, przy których głosuje jeżeli jest z grona rady wybrany.

Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 45.

Posiedzenia Rady odbywają się publicznie: wyjątkowo jednak może Rada uchwalić posiedzenie tajne. Posiedzenia, na których przedmiotem obrad jest budżet lub zamknięcie rachunków, w każdym razie będą publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad, lub w inny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek po uprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

Protokół posiedzenia i księga uchwał.

§. 46.

Z każdego posiedzenia spisany będzie protokół, obejmujący nazwiska radnych obecnych, wnioski na posiedzeniu czynione i zapadłe uchwały. Protokół ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego, dwóch obecnych na posiedzeniu radnych i sekretarza. Prócz tego prowadzoną będzie księga uchwał. Każdemu członkowi gminy wolno przeglądać protokoły i księgę uchwał.

Rozdział III.*O zakresie działania burmistrza.*

§. 47.

Burmistrz jest w sprawach gminy organem zarządzającym i wykonawczym.

W razie przeszkody zastępuje burmistrza jego zastępca, tego zaś jeden z asesorów.

Rada miejska na początku każdego roku oznaczy, który asesor w razie przeszkody zastępcy ma zastępować burmistrza.

§. 48.

Do zakresu działań burmistrza należy :

- a) przewodniczenie w Radzie miejskiej i na posiedzeniach Magistratu;
- b) wykonywanie wszelkich uchwał i zarządzeń Rady miejskiej i Magistratu;
- c) kierownictwo urzędem miejskim, nadzór nad urzędnikami i sługami;
- d) wykonywanie policyi miejscowej;
- e) zarządzenie w razach nagłych za następem usprawiedliwieniem wobec Rady miejskiej;
- f) przedstawienie do mianowania i oddalania urzędników gminnych i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad urzędnikami i sługami;
- g) wykonywanie wszelkich spraw poruczonego zakresu działania.

§. 49.

Burmistrz reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenty, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem trzecich osób, muszą być podpisane przez burmistrza i jednego asesora.

Dokument, dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi nadto być podpisany przez dwóch radnych i powołać się na to przyzwolenie lub zatwierdzenie.

W każdym razie dokument, wydany imieniem gminy, musi być zaopatrzony pieczęcią gminną.

Sprawowanie policyi miejscowej.

§. 50.

Do burmistrza należy odpowiednie ustawom sprawowanie policyi miejscowej, o ile pojedyncze jej czynności nie są przekazane w drodze ustawy krajowej organom rządowym.

W nagłych wypadkach nieszczęścia n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. burmistrz ma prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy a nawet i obcych.

Gdyby środki policyi miejscowej w gminie nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego, (jak n. p. w razie epidemii), lub gdyby własne siły gminy nie wystarczały do

odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, burmistrz winien za-
wiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

*Przedstawienie urzędników do mianowania i przeniesienia w stan
spoczynku.*

§. 51.

Na podstawie etatu przez Radę miejską uchwalonego, bur-
mistrz po wysłuchaniu Magistratu przedstawia Radzie miejskiej
urzędników miejskich do mianowania.

Mianowani urzędnicy posiadać muszą przepisaną kwalifi-
kacyę. Wydział krajowy oznaczy w drodze rozporządzenia, jakie
kwalifikacye dla każdej kategorii posad są potrzebne, z uwzglę-
dzeniem różnicy potrzeb i stosunków miast większych a mniej-
szych i z pozostawieniem odpowiedniego czasu przejściowego.

Burmistrz przedstawia Radzie miejskiej wnioski o prze-
niesienie urzędników w stan spoczynku i wymierzenie emery-
tury dla nich.

Burmistrz po wysłuchaniu Magistratu mianuje i oddala
sługi miejskie i wyznacza im zaopatrzenie.

Poruczony zakres działania.

§. 52.

Burmistrz załatwia wszystkie sprawy należące do poru-
czonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepi-
sany, lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu
wykonania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie,
burmistrz winien zastosować się w tym względzie do uchwały
Rady miejskiej.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych, gdyby uchwała
Rady bez szkody lub niebezpieczeństwa poprzednio nie mogła
być zasiągnięta, może burmistrz działać według własnego zdania,
winien jednak następnie w jaknajkrótszym czasie wyjednać so-
bie zatwierdzenie Rady.

Rząd może polecić załatwianie spraw, należących do poru-
czonego zakresu działania w całości lub części, na swój koszt
organom własnym.

Wykonywanie władzy karnej.

§. 53.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policji miej-
scowej, należące do zakresu działania gminy, wyrzeczoną jest
sankcya karna, i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie
podlegają ustawie karnej, służy prawo orzekania kar za takie
przekroczenia burmistrzowi a względnie jego zastępcy.

W ten sposób mają być także orzekane kary wyznaczone
przez Radę miejską (§. 31.) lub przez Magistrat (§. 63.). Tyłko

kary pieniężne lub w razie niemożności ich uiszczenia kary aresztu mogą być orzekane.

Wszelkie orzeczenia kar mają być w osobną księgę wpiśwane.

Tok instancyi.

§. 54.

Od orzeczeń wydanych według §. 53 odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia dotyczą się duchownych, uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, albo członków Sejmu krajowego, natenczas winien burmistrz przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i zatwierdzenia.

Przeznaczenie kar.

§. 55.

Kary pieniężne, orzeczone podług §. 53., wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich gminy.

Wstrzymanie wykonania uchwał.

§. 56.

Jeżeli burmistrz sądzi, że uchwała przez Radę miejską powzięta, narusza ustawę, przekracza zakres działania Rady lub jest szkodliwą interesom gminy, — winien po wysłuchaniu Magistratu, wstrzymać wykonanie takiej uchwały i najdalej do trzech dni po jej powzięciu odnieść się do wyższej władzy o rozstrzygnięcie, czy uchwała wykonaną być ma lub nie.

Orzeczenie to należy do politycznej władzy powiatowej, jeżeli burmistrz sądzi, że uchwała narusza ustawę lub przekracza zakres działania gminy, zaś do Wydziału powiatowego, jeżeli sądzi, że uchwała jest szkodliwą interesom gminy.

Władza wyższa winna wydać swoje orzeczenie w ciągu dni 8, a jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, polityczna władza powiatowa zawiadomi o swoim orzeczeniu Wydział powiatowy.

Orzeczenie tych władz jest dla burmistrza stanowczem i nie służy mu prawo wyższego odwołania się.

Rada miejska jednak ma prawo wnieść rekurs od takiego orzeczenia do Namiestnictwa a względnie do Wydziału krajowego w terminie 14-dniowym.

O wstrzymaniu wykonania uchwały burmistrz ma Radę miejską na najbliższem posiedzeniu zawiadomić.

Jeżeli burmistrz nie przedłoży władzy wyższej w terminie 3 dniowym uchwały wstrzymanej do rozstrzygnięcia, uchwała ta staje się prawomocną i bezzwłocznie wykonaną być musi.

Władza dyscyplinarna.

§. 57.

Burmistrz wdraża postępowanie dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom miejskim a w razach nagłych może ich suspendować.

Odpowiedzialność burmistrza.

§. 58.

Burmistrz jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie. Co do poruczonego zakresu jest on odpowiedzialnym także Rządowi. Pretensye gminy do wynagradzania szkód, pochodzące z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

R o z d z i a ł IV.

O zakresie działania Magistratu.

§. 59.

Magistrat jest organem doradczym i wykonawczym burmistrza. Pod kierownictwem i odpowiedzialnością burmistrza zawiaduje on sprawami gminy i zostających pod jej zarządem zakładów i funduszków i załatwia czynności bieżące sobie przekazane.

W szczególności należy do zakresu działania Magistratu:

- a) ogłaszanie i wykonywanie ustaw i rozporządzeń w zakresie działania gminy wchodzących;
- b) przygotowywanie wniosków do uchwał Rady miejskiej;
- c) zarząd majątkiem, dobrem, dochodami i wydatkami gminy, zakładów i funduszków gminnych lub pod zarządem gminy zostających;
- d) prowadzenie kasowości i rachunkowości gminy.

§. 60.

W sprawach niniejszą ustawą Magistratowi przekazanych obraduje on kolegialnie.

Burmistrz zwołuje Magistrat na posiedzenia ile razy zajdzie potrzeba, przynajmniej zaś raz na tydzień, wzywając wszystkich jego członków.

Do ważności uchwał Magistratu potrzebną jest obecność najmniej trzech członków Magistratu.

Uchwały zapadają większością głosów.

W razie równości głosów, rozstrzyga burmistrz.

Przeszkody w urzędowaniu.

§. 61.

Członek Magistratu nie może być obecnym przy obradach i uchwałach nad przedmiotem, tyjącym się jego własnych inte-

resów prywatnych lub też interesów jego żony, albo z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych.

Zarząd majątkiem.

§. 62.

Magistrat zarządza majątkiem gminy, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminy, czuwa nad ich wykonaniem i załatwia sprawy ubogich według ustaw.

Magistrat zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowy innych nie zawiera postanowień.

Zagrażanie karami.

§. 63.

Magistrat ma majątkowo prawo zagrażania karą pieniężną do 10 zł. lub w razie niemożności jej uiszczenia karą aresztu do dwóch dni, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policyi miejscowej, niedopuszczającego zwłoki.

Śledztwa dyscyplinarne.

§. 64.

Na żądanie Burmistrza przeprowadza Magistrat śledztwa dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom miejskim i orzeka o karach dyscyplinarnych.

Magistrat może w drodze dyscyplinarnej urzędnika suspendować. Oddalenie urzędnika ze służby w drodze dyscyplinarnej nastąpić może tylko za uchwałą Rady miejskiej.

Orzeczenia dyscyplinarne przeciw rachmistrzowi tylko Rada miejska po wysłuchaniu Magistratu wydawać może.

Kasowość i rachunkowość.

§. 65.

Magistrat jest odpowiedzialny za należyte prowadzenie kasowości i rachunkowości; jest przeto obowiązany kasę przynajmniej raz na miesiąc szkontować.

Kolaudacye.

§. 66.

Magistrat zarządza wszelkie roboty i dostawy dla gminy, rozpisuje i przeprowadza licytacye, odbiera i kolauduje wykonane roboty lub dostawy. O każdej kolaudacyi zawiadomić ma Magistrat komisję kontrolującą Rady miejskiej a to w takim czasie, aby komisya czynność tę z swej strony nadzorować mogła.

Komisye.

§. 67.

Rada miejska może na wniosek lub po wysłuchaniu Magistratu uchwalić, aby sprawowanie poszczególnych czynności ogólnego zarządu gminnego lub policyi miejskiej powierzone zostało osobnym komisjom.

Każda taka komisya składa się z jednego członka Magistratu, jako przewodniczącego, i kilku członków przez Radę miejską z jej grona lub z po za jej grona wybranych.

Dla takich komisyj winna Rada miejska na wniosek Magistratu uchwalić osobne instrukcje.

Komisye te podlegają Burmistrzowi i polecenia jego ściśle wykonywać są obowiązane.

Dobrowolne licytacje.

§. 68.

Magistrat zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji i czuwa nad zachowaniem i ściśłem wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

Odpowiedzialność członków Magistratu.

§. 69.

Członkowie Magistratu obowiązani są wykonywać pilnie i sumiennie wszystkie zlecenia burmistrza. Każdy członek Magistratu odpowiedzialny jest gminie za zaniedbanie lub nienależyte wykonanie czynności przez ustawę niniejszą w ogóle lub przez burmistrza albo Radę miejską w szczególności mu poruczonych. Pretensye gminy do wynagradzania szkód z odpowiedzialności tym paragrafem orzeczonej — mają być dochodzone zwykłą drogą prawa.

Wstrzymanie wykonania uchwał Magistratu.

§. 70.

Jeżeli burmistrz nie zgadza się z uchwałą Magistratu, może on wykonanie takiej uchwały wstrzymać, winien jednak bezzwłocznie zasięgać decyzji Rady miejskiej.

W razach nagłych może burmistrz bez względu na zapadłą uchwałę Magistratu zarządzić, co uważa za potrzebne i zwłoki niecierpiące, lecz winien zarządzenie swoje na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej usprawiedliwić i jej uchwały zasięgnąć.

DZIAŁ V.

O gospodarstwie gminnem i nakładaniu ciężarów na gminę.

Inwentarz majątku.

§. 71.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy i jej zakładów, winny być utrzymywane w ciągłej widoczności za pomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy; każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć inwentarz.

Zakładanie i utrzymywanie inwentarza należy do Magistratu.

Pierwszy inwentarz przedłożony będzie Radzie miejskiej do zatwierdzenia, a dwa odpisy zatwierdzonego inwentarza przedłoży Magistrat Wydziałowi powiatowemu, który jeden z tych odpisów przesła Wydziałowi krajowemu.

O zmianach w inwentarzu zawiadomi Magistrat najdalej w dwa miesiące po upływie każdego roku Radę miejską bezpośrednio, a Wydział krajowy za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

Utrzymywanie majątku zakładowego.

§. 72.

Zakładowy majątek i dobro gminy i jej zakładów mają być utrzymywane w całości i w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra między członków gminy potrzebna jest uchwała Sejmu krajowego.

Użytkowanie z majątku gminnego.

§. 73.

Majątek gminy i jej zakładów ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł ile możności największy stały dochód. Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ileby zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

§. 74.

Dotychczasowy niezaprzeczonego zwyczaj rozstrzyga, którzy członkowie gminy i w jakim wymiarze w użytkach dobra gminnego udział mają.

Jeżeli i o ile nie istnieje taki zwyczaj, Rada miejska, z uwzględnieniem istniejących specjalnych tytułów prawnych, u-

chwali postanowienia regulujące to uczestnictwo; przyczem ustanowić może opłatę za użytkowanie z dobra gminnego.

Nadwyżka dochodu z dobra gminnego, pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych, wpływa do kasy gminnej.

Rok administracyjny.

§. 75.

Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym państwa.

Budżet i rachunki roczne.

§. 76.

Magistrat winien corocznie ułożyć budżet gminy i zakładów gminnych na następny rok administracyjny i przedłożyć go Radzie miejskiej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rada miejska ma budżet uchwalić na miesiąc przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy i zakładów gminnych winien Magistrat najpóźniej we dwa miesiące po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie miejskiej do rozpoznania i załatwienia.

Tak budżet jako i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy, których spostrzeżenia przy rozpoznaniu budżetu i rachunków wzięte będą pod rozwagę.

Gdyby Rada miejska nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uiszczyć jest obowiązana, bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu, mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

§. 77.

O dniu, w którym projekt budżetu i rachunki roczne Radzie miejskiej przedłożone zostały, zawiadomi Magistrat Wydział powiatowy.

Uchwalony przez Radę budżet i sprawdzone przez nią rachunki przedłożyć należy w odpisach Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału Rady powiatowej.

§. 78.

W zarządzie gminy i przy zawiadywaniu jej majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a we właściwej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady miejskiej.

W razach nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może Magistrat opędzić potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrycie wydatków.

1. Z d o c h o d ó w.

§. 79.

Wydatki na cele gminne mają być przedewszystkiem pokrywane z dochodów gminy.

Z m a j ą t k u o s o b n e g o.

§. 80.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest osobny majątek, należy przedewszystkiem dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

Wydatki połączone z posiadaniem dobra gminnego.

§. 81.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru, uprawy z posiadaniem i używaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody, z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 74.), nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę tego uczestnictwa.

Wydatki odrębne.

§. 82.

Wydatki dotyczące tylko interesu pewnych klas mieszkańców lub posiadaczy gruntów lub domów, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. P r e s t a c y e.

§. 83.

O ile dochody w §. 79. oznaczone, nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada nakładać:

- a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;
- b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;
- c) posługi i roboty na cele gminne.

a) Dodatki do podatków.

§. 84.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj rozkładane na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpo-

średnie, a to na wszystkie równo, to jest podług tej samej stopy procentowej.

Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy. Wyjątki od tych przepisów objęte są §§. 89. i 90.

§. 85.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumcyę w obrębie gminy, nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

§. 86.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, przencszających 50% do 100% potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą c. k. Namiestnictwa.

Takie zezwolenie jednak tylko na lat 5 udzielonem być może.

Gdyby porozumienie między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli 5 lat, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

§. 87.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego, jakoteż do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebną jest ustawa krajowa.

Zezwolenie na dalszy pobór tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu jak dotyczącą ustawą dotąd dozwo lone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez reprezentacyę gminną w zakresie jej kompetencji udzielone uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolony być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednak bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

b) Posługi i roboty.

§. 88.

Za uchwałą Rady miejskiej mogą być wymagane posługi i roboty tak ciągle jak ręczne.

Rada winna rokrocznie, na następujący rok administracyjny ustanowić cenę dziennych posług i robót.

Posługi będą wymagane kolejno.

Wyjawszy nagłe wypadki, wskazane §. 50. wolno jest każdemu, wymagane od niego posługi lub roboty, albo osobiście, albo przez zdolnego zastępcę wykonać, albo też wykupić się od nich, składając do kasy miejskiej ich wartość obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 89.

Do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót, nie mogą być pociągani:

- a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, gminy, zakładów krajowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jako też wdowy i sieroty tych osób co do ich płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyj, prowizyj, zapomóg i innych poborów;
- b) pasterze dusz co do ich kongruy.

§. 90.

Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej, potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ogłoszenie uchwał dotyczących prestacyj.

§. 91.

Uchwała Rady dotycząca prestacyj, musi być w gminie ogłoszona.

Jeżeli taka uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasiąganiu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór prestacyj.

§. 92.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Inne należitości pieniężne, na cele gminne nałożone na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady miejskiej, niemniej kary pieniężne, orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera burmistrz przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany, nie wykupiwszy się z posługi lub roboty, wzbrania się ją wykonać, burmistrz poleci wykonanie takiej posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego

i ściąganie wydaną kwotę w sposób przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

W nagłych wypadkach, wskazanych w §. 50., mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót

Konkurencyje.

§. 93.

Konkurencyja do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych, tudzież do budowy dróg, jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych pozostają w swej mocy.

DZIAŁ VI.

O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

§. 94.

W gminach, składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelickiej, pozostaje tak chrześcijańska jak i izraelicka ludność przy własności, posiadaniu i używaniu zakładów i funduszków, przeznaczonych wyłącznie na swoje własne cele religijne, naukowe i dobroczynne, i opędza z własnych zasobów wydatki na takie zakłady i inne cele religijne, naukowe i dobroczynne, w których wyłączny udział tylko jej samej służy.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy, powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

Zawiadywanie specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej.

§. 95.

Specjalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 96), o ile zawiadywanie niemi podług ustaw należy do Rady miejskiej lub Magistratu, zawiadywane będą przez tęże Radę lub Magistrat podług przepisów niniejszej ustawy, z tem jednak ograniczeniem, że izraeliccy członkowie Rady miejskiej i Magistratu w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwieniu tych spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednak liczba chrześcijańskich członków Rady miejskiej nie wynosiła przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańscy wyborcy gminy, w sposób ordynacją wyborczą oznaczony, dla załatwienia spraw ludności chrześcijańskiej tylu chrześcijan, ile będzie potrzeba dla uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał Rady miejskiej w sprawach tego rodzaju potrzebną jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bezwzględna większość głosów tychże członków.

Jeżeli burmistrzem Rady jest niechrześcjanin, wybierze chrześcijańska część Rady miejskiej, a wedle potrzeby uzupełniona, ze swego grona przewodniczącego, któremu służyć będą co do załatwienia spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy służą burmistrzowi.

§. 96.

Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą:

- a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe, wykonywanie prawa patronatu, prezentowanie lub mianowanie pasterzy dusz, nauczycieli religii i służb kościelnych;
- b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków przeznaczonych dla chrześcijan, lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;
- c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności lub też zostającego w wyłącznym jej używaniu.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej.

§. 97.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą:

- a) sprawy bóżnic, cmentarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, kaznodziei, nauczycieli religii i służb obrzędowych;
- b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków, przeznaczonych dla izraelitów lub na cele, w których tylko izraelici udział mają;
- c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Prawo nadzoru Rady miejskiej.

§. 98.

Prawo Rady miejskiej do nadzoru, o ile takowy służy jej w ogóle na mocy ustaw, pozostaje nienaruszonym także względem przedmiotów w §§. 96 i 97 wymienionych.

§. 99.

Nakładanie dodatków do podatków, jako też innych pre-

stacyj na członków gminy, na cele w §§. 96 i 97 wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady miejskiej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie miejskiej nie ma $\frac{2}{3}$ chrześcian, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześciańskich członków gminy na cele w §. 96 wskazane, nastąpić może za przyzwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze, tak Rady miejskiej jak i Wydziału powiatowego, służą te same środki, co i przeciw innym uchwałom tych władz.

DZIAŁ VII.

O łączeniu gmin.

§. 100.

Do gminy miejskiej, niniejszej ustawie podlegającej, wcieloną być może granicząca z nią gmina wiejska lub małomiejska, lub część takiej gminy, jeżeli reprezentacye obu tych gmin na to się zgodzą, a Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na wcielenie zezwoli.

Wcielenie takie nastąpić może w drodze ustawy krajowej nawet wbrew woli gmin, jeżeli należyte wykonywanie policyi miejscowej tego wymaga.

W razie takiego wcielenia należy w drodze dobrowolnej zgody między gminami, a w razie nieudania się takiej zgody w drodze ustawy krajowej uregulować stosunki co do posiadania i użytkowania własności gmin połączonych.

DZIAŁ VIII.

O nadzorze nad gminami.

§. 101.

Rada powiatowa, a w jej zastępstwie Wydział powiatowy, czuwa nad tem, aby zakładowy majątek i zakładowe dobro gmin i zakładów gminnych nie zostały uszczuplone.

Sejm, a w jego zastępstwie Wydział krajowy ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gminy i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Rady miejskiej i Magistratu albo za pośrednictwem Wydziału powiatowego, albo też bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru, upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzanie uchwał przez Radę powiatową.

§. 102.

Do spraw, w których uchwały Rady miejskiej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§. 2, 86 i 87 także następujące:

- a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy, należącej do zakładowego majątku lub dobra gminy, albo jej zakładów;
- b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartość ciężaru, wynikającego ze zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi przewyższa roczne dochody gminy, a względnie zakładów gminnych;
- c) nabytki i przedsiębiorstwa, nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego ztąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę, lub obciążyć gminę prestacyami;
- d) wdzierzawiania na dłuższy czas, niż na lat sześć, lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;
- e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy w części lub całości.

§. 103.

Uchwały Rady miejskiej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 104.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady miejskiej i Magistratu we wszystkich sprawach własnego zakresu działania.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs wnoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Rekurs ma być wnoszony na ręce burmistrza w nieprzekraczalnym terminie 14 dni od dnia obwieszczenia uchwały lub zawiadomienia o niej.

Władza dyscyplinarna nad Magistratem.

§. 105.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy Magistratowi i pojedynczym jego członkom dawać upomnienia i nakładać na nich kary pieniężne do wysokości 20 zł. w. a.

Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich gminy.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może członek Magistratu na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszony w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz, orzeka polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym śledztwie dyscyplinarnym może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Magistratu, a nawet na przeciąg czasu, nieprzekraczający lat trzech, uznać go niezdolnym do piastowania tej posady.

Członek Magistratu, uznany winnym, ponosi kosztą dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Magistratu w tym celu, aby go znaglić do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasu urzędowania jego.

Mianowanie zastępcy dla gminy.

§. 106.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy lub pojedynczymi jej członkami, Rada miejska ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronną, Wydział powiatowy starać się będzie sprowadzić dobrowolną ugode, gdyby zaś ta do skutku nie przyszła, przeznaczy dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i wstrzymania uchwał.

§. 107.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami w tym kierunku, aby swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa.

W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady miejskiej i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminnej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 108.

Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały, powziętej przez Radę miejską, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 109.

Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw zarządzeniom burmistrza lub Magistratu, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady miejskiej, względem których rozstrzyganie rekursów należy do Wydziału powiatowego.

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wnoszony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy.

§. 110.

Jeżeli Rada miejska zaniedbuje, albo wzbrania się dopełnić obowiązków, w moc ustaw na gminie ciążących, polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 111.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć na burmistrza lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swoje obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania karę aż do 20 zł.

Kara ta wpływa do kasy miejskiej na fundusz ubogich gminy.

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione burmistrzowi, bez narażenia dobra publicznego i jeżeli Rada miejska na wezwanie temu nie zaradzi, może polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy inny organ do sprawowania rzeczonych czynności.

Tak w tym razie, jak i w razach wskazanych w §. 110. należy postępować z wszelką możliwą oszczędnością tak, aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

§. 112.

Ile razy w tym dziale jest mowa o członkach Magistratu, rozumieć przez to należy także burmistrza i jego zastępcę.

Rozwiązanie Rady miejskiej.

§. 113.

Namiestnictwo może po wysłuchaniu zdania Wydziału krajowego rozwiązać Radę miejską. Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs taki musi być podpisany przez większość członków rozwiązanej Rady miejskiej, inaczej uwzględnionym nie będzie.

Tymczasowy zarząd prowadzić ma burmistrz z przydanymi mężami zaufania, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczy.

Jeżeli zaś równocześnie z rozwiązaniem Rady burmistrz został złożony z urzędu lub zawieszony w urzędowaniu, naten-
czas Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi co potrzeba dla tymczasowego załatwiania spraw bieżących.

Sprawy w §. 102. wymienione, nie należą do zakresu działania tymczasowego zarządu.

Burmistrz, a w razie złożenia go z urzędu lub suspendowania go — osoba do zarządu miasta przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczona, ma najdalej w 6 tygodni po rozwiązaniu Rady nowe wybory rozpisnąć, a to bez względu na rekurs przeciw rozwiązaniu Rady wniesiony.
